

Vrijzinnige Geloofsgemeenschap
De Ludenkapel, Doorn

Pinksteren

zondag 8 juni 2014
voorganger: Bert Cozijnsen
organist: Gert Knepper

orgelspel

welkom en mededelingen van het bestuur

Veni Sancte Spiritus (ca. 1200; sequens voor de mis met Pinksteren)

<i>Veni, Sancte Spiritus, et emitte caelitus lucis tuae radium.</i>	Kom, Heilige Geest, zend voort de hemelse straal van uw licht.	Hierheen, Adem, steek mij aan stuur mij uit jouw verste verten golven licht.
<i>Veni, pater pauperum, veni, dator munerum veni, lumen cordium.</i>	Kom, vader van de armen, kom gever van geschenken, kom, licht van het hart.	Welkom armeluisvader, welkom opperschenker, welkom hartenjager.
<i>Consolator optime, dulcis hospes animae, dulce refrigerium.</i>	Allerbeste trooster, zachte gastheer van de ziel, zoete troost.	Beste tranendroger, liefste zielsbewoner, mijn vriend, mijn schaduw.
<i>In labore requies, in aestu temperies in fletu solatium.</i>	Rust bij het werk, verfrissing bij hitte, vertroosting bij verdriet.	Even rusten voor tobbers en zwoegers, voor krampachtigen een verademing, ben je.
<i>O lux beatissima, reple cordis intima tuorum fidelium.</i>	O, allerzaligst licht, vul het binnenste van het hart van uw gelovigen.	Onmogelijk mooi licht, overstroom de afgrond van mijn hart, jou zo vertrouwd.
<i>Sine tuo numine, nihil est in homine, nihil est innoxium.</i>	Zonder uw godelijke macht, is er niets in de mens, is er niets onschuldigs.	God ben jij, zonder jou is alles nacht en ontij, wreedheid, schuld,
<i>Lava quod est sordidum, riga quod est aridum, sana quod est saucium.</i>	Reinig wat vuil is, maak nat wat droog is, genees wat gewond is.	maar jij maakt schoon. Verflenst mijn bloem - geef water zalf mijn wonden.
<i>Flecte quod est rigidum, fove quod est frigidum, rege quod est devium.</i>	Maak soepel wat stroef is, verwarm wat koud is, leid wat afgeweken is.	Stijf sta ik, toegang verboden, ijzig. Ontdooi mij, koester mij. Vreemd ga ik, zoek mij.
<i>Da tuis fidelibus, in te confidentibus, sacrum septenarium.</i>	Schenk uw gelovigen, die vertrouwen op u, de zevenvoudige heilige giften.	Ik zeg: ja, jij, doe nee. Vergeld mijn twijfel met vriendschap zevenmaal duizendmaal.
<i>Da virtutis meritum, da salutis exitum, da perenne gaudium,</i>	Schenk voldoening voor weldaden, schenk het uiteindelijke heil, schenk de eeuwige vreugde.	Niets ben ik zonder jou. Dood wil ik naar jou toe. Dan zal ik lachen.
<i>Amen, Alleluia.</i>	Amen. Halleluja.	

vrije vertaling
van Huub Oosterhuis

aansteken van de kaarsen

stilte

zingen

Lied 680: 1 & 2

1. Kom, Heil-ge Geest, Gij vo - gel Gods,
daal ne - der waar Gij wordt ver - wacht.
Ver - schijn, Licht - en - gel, in de nacht
van on - ze geest, ver - ward en trots.

- 2 Waar Gij niet zijt, is het bestaan,
is alle denken, alle doen
zo leeg en woest, zo dood, als toen
Gij, Geest, nog niet waart uitgegaan.

toewijding & groet

voorganger: Ons samenzijn dragen we op aan God,
gemeente: die liefde is en grond van ons bestaan.
voorganger: die ons bezielt met zijn geest.
gemeente: die ons verantwoordelijkheid geeft ... en vrijheid.

voorganger: Vrede zij u.
gemeente: De wereld zij vrede.

zingen

lied 680: 3-5

- 3 Er is geen licht dan waar Gij zijt,
uw vleugels breidt, uw vleugels strekt,
geen leven, dan waar Gij het wekt
in een gemis dat naar U schreit.
- 4 Hoor, heilige Geest, wij roepen U!
Kom, wees aanwezig in het woord;
wek onze geest, opdat hij hoort,
wek ons tot leven, hier en nu.
- 5 O, heilige Geest, wij zijn verblijd:
Gij immers, eeuwig ondoorgrond,
legt zelf dit lied ons in de mond,
ten teken dat Gij bij ons zijt.

**toelichting van Katri Schweitzer op haar kunstwerk
ter gelegenheid van het "Feest van de Geest 2014"**

Als gast mag ik vandaag meewerken aan deze Pinksterdienst. Ik dank jullie voor het vertrouwen dat jullie mij daarmee schenken.

Mijn verbeelding van het Pinksterfeest hangt aan de trekstangen en boven de preekstoel. Het Al heeft de vorm gekregen van eeuwige beweging, een vliegwiel. Er is geluid, de wind waait over de wateren en het leven krijgt een vorm. Jezus, de Zoon, is verbeeld als een opvliegende vogel die de aarde verlaat. De onbaatzuchtige liefde blijft achter, het is de oogst van een leven, geworteld in de gemeenschap. Deze opvatting geeft ruimte voor respect. Ruimte voor inspiratie, de mogelijkheid tot ontwikkeling en communicatie. In die sfeer van wederzijds vertrouwen kan de vogel van de heilige Geest neerdalen. En soms voel je dat, de *magic* van het elkaar verstaan.

Twee jaar geleden heb ik samen met Roeland in de Martinuskerk geëxposeerd. Daar staan aan weerszijden van de liturgische ruimte beelden van Jozef en Maria. We maakten een groot communicatiewerkstuk over hun ontmoeting. Een brede, kleurige baan begon blauw bij het beeld van Maria en werd steeds roder naar het beeld van Jozef toe. De ontmoeting was een grote cirkel achter het kruisbeeld, met de kleuren van de regenboog. Tijdens het werkproces begon ik te begrijpen dat het blauw van Maria het intellect uitdrukte en het rood van Jozef het gevoel, de warmte.

Terwijl ik de vogels maakte voor dit Pinksterfeest begreep ik dat het leven, het werken en de leer van Jezus nodig zijn geweest voor mensen om zelfstandig te durven denken, voelen en handelen, en om te kunnen respecteren dat andere mensen andere opvattingen hebben. De ervaring dat het juist daarom de moeite waard kan zijn om anderen te ontmoeten, is de inspiratie van de Heilige Geest.

lezingen

Genesis 1: 1-5

- 1 In het begin schiep God de hemel en de aarde.
- 2 De aarde was nog woest en doods,
en duisternis lag over de oervloed,
maar Gods geest zweefde over het water*.
- 3 God zei: 'Er moet licht komen,'
en er was licht.
- 4 God zag dat het licht goed was,
en hij scheidde het licht van de duisternis;
- 5 het licht noemde hij dag,
de duisternis noemde hij nacht.
Het werd avond en het werd morgen.
De eerste dag.

* Ook mogelijk is de vertaling:
"een hevige wind joeg het water op".

Genesis 8: 6-12

- 6 Na verloop van veertig dagen deed Noach het venster
dat hij in de ark had aangebracht open
en liet een raaf los.
Deze bleef heen en weer vliegen
totdat de aarde droog was.
- 8 Vervolgens liet hij een duif los
om te zien of het water verder gedaald was.
- 9 Maar de duif kon nergens een plekje vinden
waar ze kon neerstrijken om te rusten
en kwam bij hem terug in de ark,
want overal op de aarde was nog water.
Hij stak zijn hand uit,
pakte haar en nam haar weer bij zich in de ark.
- 10 Hij wachtte nog zeven dagen
en liet de duif toen opnieuw los.
- 11 Tegen de avond kwam ze bij hem terug
– met een jong olijfblad in haar snavel.
Toen wist Noach dat het water op de aarde verder gedaald was.
- 12 Weer wachtte hij zeven dagen
en daarna liet hij de duif nogmaals los.
Ze kwam niet meer bij hem terug.
- 13 In het zeshonderdeerste jaar van Noachs leven,
op de eerste dag van de eerste maand,
was het water van de aarde verdwenen.
Noach maakte het dak van de ark open en keek rond
– de aarde was drooggevallen.

zingen

lied 701

Musical score for 'Zij zit alseen' in G major, 4/4 time. The score consists of four staves of music with lyrics underneath. The lyrics are: 'Zij zit alseen vo-gel, broe-dend op het wa - ter, on - der haar de cha - os van de eer - ste dag; zij zucht en zij zingt, moe-der van de schep - ping wach-tend op het woord tot dat zij ba - ren mag'.

- 2 Zij zweeft boven zee, zweeft boven de bergen,
zoekend naar een plaats onder de hemelboog;
zij rust in de schoot, wachtend op het wonder
dat zich daar ontvouwt, verborgen voor ons oog.
- 3 Zij danst in het vuur, schouwspel zonder weerga,
maakt de tongen los, taal en getuigenis,
bekeert, inspireert al wie naar haar luistert;
niets brengt haar tot zwijgen, vurig als zij is.
- 4 Want zij is de Geest, een met God in wezen,
gift van de Verlosser aan zijn aardse bruid;
de sleutel is zij, toegang tot de Schriften,
vogel uit de hemel, witte vredesduif.

lezing

galaten 5: 13-25

- 13 Broeders en zusters,
u bent geroepen om vrij te zijn.
Misbruik die vrijheid niet om uw eigen verlangens te bevredigen,
maar dien elkaar in liefde,
- 14 want de hele wet is vervuld in één uitspraak:
'Heb uw naaste lief als uzelf.'
- 15 Maar wanneer u elkaar aanvliegt,
pas dan maar op dat u niet door elkaar wordt verslonden.
- 16 Ik zeg u dus:
laat u leiden door de Geest,
dan bent u niet gericht op uw eigen begeerten.
- 17 Wat wij uit onszelf najagen
is in strijd met de Geest,
en wat de Geest verlangt
is in strijd met onszelf.
Het een gaat in tegen het ander,
dus u kunt niet doen wat u maar wilt.
- 18 Maar wanneer u door de Geest geleid wordt,
bent u niet onderworpen aan de wet.
- 19 Het is bekend wat onze eigen wil allemaal teweegbrengt:
ontucht, zedeloosheid en losbandigheid,

- 20 afgoderij en toverij,
vijandschap, tweespalt, jaloezie en woede,
gekonkel, geruzie en rivaliteit,
- 21 afgunst, bras- en slemppartijen,
en nog meer van dat soort dingen.
Ik herhaal de waarschuwing die ik u al eerder gaf:
wie zich aan deze dingen overgeven,
zullen geen deel hebben aan het koninkrijk van God.
- 22 Maar de vrucht van de Geest is liefde, vreugde en vrede,
geduld, vriendelijkheid en goedheid, vertrouwen,
23 zachtmoedigheid en zelfbeheersing.
Er is geen wet die daar iets tegen heeft.
- 24 Wie Christus Jezus toebehoort,
heeft zijn eigen natuur met alle hartstocht en begeerte
aan het kruis geslagen.
- 25 Wanneer de Geest ons leven leidt,
laten we dan ook de richting volgen
die de Geest ons wijst.

zingen

lied 841: 1-2

1. Wat zijn de goe-de vruch-ten,
die groei-en aan de Geest?
De lief-de en de vreug-de,
de vre-de al-ler-meest,
ge-duld om te ver-dra-gen
en goe-der-tie-ren-heid,
ge-loof om veel te vra-gen,
te vra-gen hon-derd-uit;

- 2 geloof om veel te geven,
te geven honderd-in,
wij zullen leren leven
van de verwondering:
dit leven, deze aarde,
de adem in en uit,
het is van Gods genade
en zijn lankmoedigheid.

overweging

Lieve mensen,

Vandaag is het Pinksteren, het feest waarop de christelijke kerk stil staat bij haar ontstaan door de uitstorting van de Heilige Geest. Dat verhaal vinden we in het boek Handelingen, het vervolg dat de auteur Lukas schreef op zijn evangelieverhaal. Ik kom daar zo nog op terug. Eerst lees ik het bekende pinksterverhaal.

Handelingen 2: 1-21

- 1 Toen de dag van het wekenfeest ("Sjavoeôth") aanbrak waren ze allen bij elkaar.
- 2 Plotseling klonk er uit de hemel een geluid als van een hevige windvlaag, dat het huis waar ze zich bevonden geheel vulde.
- 3 Er verschenen aan hen een soort vlammen, die zich als vuurtongen verspreidden en zich op ieder van hen neerzetten,
- 4 en allen werden vervuld van de heilige Geest en begonnen op luide toon te spreken in vreemde talen, zoals hun door de Geest werd ingegeven.
- 5 In Jeruzalem woonden destijds vrome Joden, die afkomstig waren uit ieder volk op aarde.
- 6 Toen het geluid weerklonk, dromden ze samen en ze raakten geheel in verwarring omdat ieder de apostelen en de andere leerlingen in zijn eigen taal hoorde spreken.
- 7 Ze waren buiten zichzelf van verbazing en zeiden: 'Het zijn toch allemaal Galileeërs die daar spreken?'
- 8 Hoe kan het dan dat wij hen allemaal in onze eigen moedertaal horen?'
- 9 Parten, Meden en Elamieten, inwoners van Mesopotamië, Judea en Kappadocië, mensen uit Pontus en Asia,
- 10 Frygië en Pamfylië, Egypte en de omgeving van Cyrene in Libië, en ook Joden uit Rome die zich hier gevestigd hebben,
- 11 Joden en proselieten, mensen uit Kreta en Arabië – wij allen horen hen in onze eigen taal spreken over Gods grote daden.'
- 12 Verbijsterd en geheel van hun stuk gebracht vroegen ze aan elkaar: 'Wat heeft dit toch te betekenen?'
- 13 Maar sommigen zeiden spottend: 'Ze zullen wel dronken zijn.'

Vervolgens hield Petrus een lange Pinksterpreek, waardoor vele omstanders zich bekeerden. En het verhaal wordt afgesloten met een beschrijving, hoe de eerste christenen hun privé-bezit opgaven en alles gemeenschappelijk hadden.

Of dit allemaal precies zo gebeurd is als Lukas vertelt, is mijns inziens erg twijfelachtig.

- Dat Lukas de enige nieuwtestamentische schrijver is, die een dergelijk pinksterverhaal vertelt, geeft al te denken.
- Bovendien bevat het verhaal een aantal details die je je moeilijk kunt voorstellen. In het begin van het verhaal staat bij voorbeeld dat Jezus' volgelingen bij elkaar waren in een huis, terwijl even verderop sprake is van allerlei samendrommende toehoorders. En nadat Petrus zijn preek heeft afgerond, lieten zich volgens Lukas ongeveer drieduizend mensen dopen. Tegenwoordig zou dat misschien kunnen, maar ten tijde van Lukas waren de huizen niet zó groot, dat daarin duizenden mensen zouden kunnen samendrommen.
- Een derde overweging die twijfels oproept ten aanzien van de historiciteit van Lukas' verhaal, is dat het een spiegelvertelling is van Lukas' relaas over Jezus' doop in de Jordaan. We vinden dat in het begin van het Lukasevangelie (3: 21-22)

21 Heel het volk liet zich dopen (door Johannes de Doper),
en toen ook Jezus was gedoopt
en hij aan het bidden was,
werd de hemel geopend

22 en daalde de heilige Geest
in de gedaante van een duif op hem neer,
en er klonk een stem uit de hemel:
'Jij bent mijn geliefde Zoon,
in jou vind ik vreugde.'

Net zoals het begin van Jezus' openbare optreden gemarkeerd wordt doordat de heilige Geest op hem neerdaalt, zo wordt – volgens Lukas – het begin van de kerk gemarkeerd doordat de Geest neerdaalt op de verzamelde gelovigen. Lukas drukt daarmee zijn overtuiging uit, dat de stichting van de kerk niet gezien moet worden als een menselijk initiatief ... Nee, het initiatief komt van boven. Letterlijk zegt Lukas:

“Plotseling klonk er uit de hemel een geluid van een geweldige windvlaag, dat het huis waar zij zich bevonden geheel vulde”.

Wat er nou precies op die pinksterdag in Jeruzalem gebeurd is? ... we weten het niet. En dat is ook niet erg. Want wat eveneens voor veel andere Bijbelverhalen geldt, lijkt ook te gelden voor het pinksterverhaal: de betekenis is niet afgeleid van het verhaal, maar – andersom - het verhaal is ontstaan als aankleding van de betekenis die de schrijver wil uitdrukken.

Het gaat dus niet zozeer om de vraag, wat er nu werkelijk is gebeurd op die bewuste pinksterdag, als wel om de betekenis, waaraan het verhaal daarover uitdrukking wil geven.

Pinksteren, de uitstorting van de heilige Geest, komt als een geschenk van de andere kant. Het stoot ons aan, het overkomt ons. In de pinksterboodschap horen we het ongehoorde. Lukas probeert dat ongehoorde onder woorden te brengen. En dat het om iets ongehoords gaat, maakt hij duidelijk met zijn schildering van de reactie van de toegestroomde omstanders:

Verbijsterd en geheel van hun stuk gebracht vroegen ze aan elkaar:
'Wat heeft dit toch te betekenen?'

Net als over Kerst en Pasen kun je daarom ook over Pinksteren veel beter dichten, zingen en kunstwerken maken, zoals Katri heeft gedaan, dan preken.

Eén zo'n gedicht hebben we straks gezongen: “Zij zit als een vogel, broedend op het water”, dat afkomstig is uit Iona. Katri maakte mij erop attent. Het trekt een aantal lijnen tussen het pinksterverhaal en andere Bijbelpassages.

Ik loop de vier strofes langs.

**Zij zit als een vogel, broedend op het water,
Onder haar de chaos van de eerste dag.
Zij zucht en zij zingt, moeder van de schepping
Wachtend op het woord totdat zij horen mag.**

In de eerste strofe wordt er een lijn getrokken naar het begin van het scheppingsverhaal van Genesis 1, de beschrijving van “de eerste dag”. Het woord “chaos” lijkt een toespeling op de beschrijving van de aarde van vóór de schepping: die was nog “woest en ledig”. En – zo lezen we in Genesis: “Gods geest zweefde over het water”. De dichter kiest in dit verband voor het beeld van een vogel die broedt op het water, broedt op de schepping, want even later wordt zij “moeder van de schepping” genoemd. Het Hebreeuwse woord voor geest is namelijk vrouwelijk: roeach. Dat Gods Geest als vrouwelijke kant van God de scheppingsdaad verrichte, is een notie die ook in het Jodendom voorkomt. Een prachtig idee, vind ik ... omdat het uitdrukt dat heel de schepping van Gods Geest is doordrongen.

De laatste regel is denk ik voor meerdere uitleg vatbaar. Je kan denken aan het scheppingswoord: “er zij licht”. Je zou ook kunnen denken aan het begin van het Johannesevangelie, waar – eveneens in dichterlijke taal – gezegd wordt:

In het begin was het woord,
het woord was bij god en het woord was god.
Alles is erdoor ontstaan van wat bestaat

En even verderop identificeert Johannes dit woord met Jezus Christus:

Het woord is mens geworden en heeft bij ons gewoond,
vol van goedheid en waarheid,
en wij hebben zijn grootheid gezien,
de grootheid van de enige zoon van de vader.

In Jezus goedheid en waarheid komt het doel van de schepping tot uitdrukking.

De tweede strofe luidt:

**Zij zweeft als een vogel, zweeft boven de bergen
Zoekend naar een plaats onder de hemelboog
Zij rust in de schoot, wachtend op het wonder
Dat zich daar ontvouwt, verborgen voor ons oog.**

Nu zweeft de geest “als een vogel” – niet “over het water”, maar “boven de bergen”. En zij zoekt naar een plaats onder de hemelboog. Dit beeld roept het verhaal van de ark van Noach in herinnering. Noch die een duif loslaat, om te kijken of het water van de zondvloed verder gedaald was ... maar de duif kon geen plekje vinden waar ze kon neerstrijken en keerde terug naar de ark. Met “de schoot” waar de vogel rust, wordt denk ik de ark bedoeld. Een prachtig beeld: de ark als schoot van de nieuwe schepping.

Het beeld van de heilige Geest als duif is aan het verhaal van Noach ontleend. Diezelfde duif komen we weer tegen in Lukas verhaal van Jezus’ doop: “de hemel werd geopend en de heilige Geest daalde in de gedaante van een duif op hem neer”. En wij kennen die duif tegenwoordig ... met de olijftak in zijn snavel, als vredesduif.

De derde strofe:

**Zij danst in het vuur, schouwspel zonder weerga
Maakt de tongen los, taal en getuigenis
Bekeert, inspireert al wie naar haar luistert
Niets brengt haar tot zwijgen, vurig als zij is.**

Hier gaat het over het verhaal van Pinksteren. “Zij danst in het vuur” dat zich in de vuurtongen over de aanwezige gelovigen verspreidde. En zij maakt de tongen los, zodat feestgangers uit alle windstreken hen konden horen spreken en getuigen in hun eigen taal. Zij bekeert en inspireert.

En dan tenslotte de vierde strofe:

**Want zij is de Geest, een met God in wezen
Gift van de verlosser aan zijn aardse bruid
De sleutel is zij, toegang tot de schriften
Vogel uit de hemel, witte vredesduif.**

Hier worden de lijnen met elkaar verbonden, net zoals in het werk van Katri God, Christus en Geest met elkaar verbonden zijn. Diezelfde vogel,

- die broedde op de schepping,
- ... van wie heel de schepping doordrongen is,
- die getuige was van het wonder van de nieuwe start na de zondvloed,
- die de tongen losmaakte op de eerste pinksterdag,

is ook voor ons een gift van de verlosser aan zijn aardse bruid, de kerk, sleutel tot de schriften en witte vredesduif. In het werk van de geest komt de schepping tot zijn uiteindelijke doel. En dat is niet iets wat buiten ons omgaat. Wij hebben er zelf gestalte aan te geven. Hoe? Daarover schrijft Paulus in zijn brief aan de Galaten (5: 22-23).

- 22 De vrucht van de Geest is liefde, vreugde en vrede,
geduld, vriendelijkheid en goedheid, vertrouwen,
- 23 zachtmoedigheid en zelfbeheersing.

Ik sluit af met een pinkstergedicht van Greet Brokerhof – van der Waa (uit *Jaarringen*):

Als een windvlaag..

Als een windvlaag die ons aanraakt,
als een kracht die vleugels geeft
strijkt Gods adem langs de aarde,
stroom van hoop voor al wat leeft.

Kracht die mensen bij elkaar brengt
en die grenzen opengooit.
Vuur dat koude harten opwarmt
en de muur van ijs ontdooit.

Een bezieling diep van binnen,
als het trillen van een snaar.
Door de Geest van God bewogen,
staan wij open voor elkaar.

Mensen komen in beweging,
willen meedoen, vatten moed,
willen bouwen aan een wereld
waar het leefbaar is en goed.

Als een windvlaag die ons uittilt
boven ons beperkt bestaan,
wijst de Geest van God ons wegen
die wij samen kunnen gaan.

Amen

muziek

Arvo Pärt, Veni Sancte Spiritus

gebed

Lied 51a

tekst: Ida Gerhardt & Marie H. van der Zeyde
Psalm 51: 3-4, 12-14

Voorzang & allen

God, her-schep mijn hart, her-schep mijn hart,
maak het zui-ver.

The musical notation consists of two staves. The top staff is a treble clef with a melody of quarter and eighth notes. The bottom staff is a bass clef with a simple accompaniment of quarter notes. The lyrics are written below the staves.

Wees mij, God, in uw goedheid genadig,
neem in uw oneindig erbarmen mijn overtredingen weg.

Verban mij niet van uw aanschijn,
noch onttrek mij uw heilige Geest.

Hergeef mij het geluk om uw heil,
laat bereide gezindheid mijn kracht zijn.

allen

God, her-schep mijn hart, her-schep mijn hart,
maak het zui-ver.

The musical notation is identical to the 'Voorzang & allen' section, consisting of two staves with a treble and bass clef, and the same melody and accompaniment.

gebed uit het Dienstboek van de kerken

Maak ons vrij als vogels, God.
U heeft ons de ruimte gegeven
om te worden wie wij zijn.

Maak ons vrij als vogels, God.
Geef ruimte aan alle mensen:
jongens en meisjes, mannen en vrouwen.
Geef dat wij elkaar mogen vinden
in vriendschap en verbondenheid.

Maak ons vrij als vogels, God.
U gaf ons de aarde.
Wij mogen erop leven en ervoor zorgen.
Help ons het zo te doen
dat zij een goede aarde blijft,
zodat wij er vrij kunnen leven

allen

God, her-schep mijn hart, her-schep mijn hart,
maak het zui-ver. Amen.

The musical notation is identical to the previous sections, but the lyrics end with 'Amen.' on the bottom staff.

inzameling van de gaven

zingen

lied 415: 1-2

1. Ze - gen ons, Al - goe - de,
neem ons in uw hoe - de
en ver - hef uw aan - ge - zicht
o - ver ons en geef ons licht.

- 2 Stort, op onze bede,
in ons hart uw vrede,
en vervul ons met de kracht
van uw Geest bij dag en nacht.

zegen

Zegenen is ...
met de kracht van ons voelen,
ons denken en ons handelen
elkaar alle goeds toewensen.

Ga heen in vrede.
Laat je begeistere door god en door elkaar
zoals Jezus ons voordeed.
Kies in volle vrijheid om dat te doen,
wat je moet doen,
en Gods geest zal met je zijn.

Amen